אין לך תופעה בחיים שאין לתורה מה ללמד עליה, מה להדריך אותנו, מה לכוון אותנו לדרכי אמת. כבר 74 שנים שבמדינתנו קובעים יום זכרון לקדושי השואה. עד כה היו הטכסים עלפי רוב בידיים חילוניות, לכן "פספסנו" לקחים חינוכיים תורניים. הבה נתעורר לעיין בזה בעינים תורניות.

התורה מתנגדת לאבלות ישנה. כלל הוא בגמרא: "אל תבכו למת יותר מדאי, ואל תנודו לו יותר מכשיעור. הא כיצד? שלשה ימים לבכי, ושבעה להספד, ושלשים לגיהוץ ולתספורת. מכאן ואילך אמר הקב"ה 'אי אתם רחמנים בו יותר ממני!'" (מועד קטן כז,ב).

נשאלת השאלה, היאך תאמר שאין אצלנו אבלות ישנה? והרי בכל שנה מתאבלים בתשעה באב על חורבן בית המקדש וגלות ישראל, וכן עוד ארבע צומות בשנה? נקח לנו לקח מדברי המחנך הגדול, הרמב"ם. לפני שקובע חיוב הצומות ההן הוא מניח יסוד גדול (הל' תעניות, תחילת פרק חמישי):

"יש שם ימים שכל ישראל מתענים בהם מפני הצרות שאירעו בהן, כדי לעורר הלבבות ולפתוח דרכי התשובה ויהיה זה זכרון למעשינו הרעים ומעשה אבותינו שהיה כמעשינו עתה עד שגרם להם ולנו אותן הצרות, שבזכרון דברים אלו נשוב להיטיב..."

כלומר אין כאן סתם אבלות, אלא מנוף המכשיר לחזור בתשובה, ולהיטיב את מעשינו. כך נאמר גם ביום האבל הלאומי "יום השואה", הוא צריך להיות אמצעי לתקן את השקפתנו, את דיעותינו.

אנו אומרים שהיו "קדושי השואה". מדוע לקרוא להם "קדושים"? חלק גדול מהם היו חילונים, וחלק מסוים אף מינים ואפיקורסים. אמנם מצאנו בחז"ל שיש מושג של "הרוגי מלכות" (בבא בתרא י') אבל לא כינו אותם "קדושים"! בדורות אחרונים כך מכנים כל יהודי שנהרג על ידי גוי, ונהרג מפני שהוא יהודי. אבל מה מקום בתורה ובחז"ל לתת תואר-כבוד זה?

דומני שמצאנו מקור בדניאל ח -

(יט) וַיֹּאמֶר הִנְנִי מוֹדִיעֲךָ אֵת אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּאַחֲרִית הַזָּעַם כִּי לְמוֹעֵד קֵץ:
(כ) הָאַיִל אֲשֶׁר רָאִיתָ בַּעַל הַקְּרָנָיִם מַלְכֵי מָדַי וּפָרָס:
(כא) וְהַצָּפִיר הַשָּׂעִיר מֶלֶךְ יָוָן וְהַקֶּרֶן הַגְּדוֹלָה אֲשֶׁר בֵּין עֵינָיו הוּא הַמֶּלֶךְ הָרִאשׁוֹן:
(כב) וְהַנִּשְׁבֶּרֶת וַתַּעֲמֹדְנָה אַרְבַּע תַּחְתֶּיהָ **אַרְבַּע מַלְכֻיוֹת** מִגּוֹי יַעֲמֹדְנָה וְלֹא בְכֹחוֹ:
(כג) וּבְאַחֲרִית מַלְכוּתָם כְּהָתֵם הַפֹּשְׁעִים יַעֲמֹד מֶלֶךְ עַז פָּנִים וּמֵבִין חִידוֹת:

(כד) וְעָצַם כֹּחוֹ וְלֹא בְכֹחוֹ וְנִפְלָאוֹת יַשְׁחִית וְהִצְלִיחַ וְעָשָׂה וְהִשְׁחִית עֲצוּמִים וְעַם קְדֹשִׁים:

מדובר כאן על ארבע מלכויות שקמו נגד ישראל, ואחרון שבהם "עז פנים". כתב על כך מהר"י אברבנאל בספרו "מעיני הישועה" (מעין ט' תמר ח, עמ' שסג) "וכן רומי בגימטריא 'עז פנים' חסר אחד". וכן זיהה המלבי"ם על פסוק זה שמדובר ברומי. ולכן גם אנו נאמר כי כאן "ובאחרית מלכותם" היא הרביעית מארבע מלכויות, והוא עולם המערב (אירופה).
ומה פירוש "והשחית עצומים ועם קדושים"? כתב הרב סעדיה גאון (במהד' תרגום הרב יוסף קאפח, עמ' קנט) "וענין 'ונפלאות ישחית' הוא מה שיתפלאו משחיתותו כאשר יארעו דברים שלא נראו כמותם. וכו'. וענין 'והשחית עצומים ועם קדושים' **<u>שיהרוג מנבחרי בני ישראל, והמוניהם</u>**" עכ"ל.
כלומר יהרוג מהחשובים והצדיקים, וגם יהרוג מההמון, כלומר אנשים שהם פשוטים. המלה "המון" איננה באה להגדיר כמות גדולה של אנשים, אלא אנשים שאינם בדרגא רוחנית גבוהה, וכשימוש רמב"ם ב"מורה נבוכים" (בתרגום הגר"י קאפח), בתחילת הפתיחה (עמ' ה) וכן שוב (בח"ג פרק נא, עמ' תד) "המוני אנשי התורה, כלומר עמי הארץ". **<u>וכאן בחזונו של דניאל קורא להם "עם קדושים"!</u>**
הרי לנו שכל היהודים שנהרגו בשואה, מחמת שהם יהודים, אוטומטית נחשבו לקדושים. ומאיזה טעם? אלא בעצם הגוים רוצים לפגוע בהקב"ה אלא שלא מוצאים אותו ית' ואינם יכולים לפגוע בו. ולכן פוגעים באלו שמַצגים אותו, אלו שהביאו לעולם את הבשורה של אֵל אחד.
על המקרא "וברוב גאונך תהרוס קָמֶיךָ" (שמות טו, ז) שואלים מפני מה קרא להם "קָמֶיךָ" נגד ה'? הרי רק קמו נגד ישראל! עונה רש"י שם:
"תהרס - תמיד אתה הורס קמיך הקמים נגדך. ומי הם הקמים כנגדו? אלו הקמים על ישראל. וכן הוא אומר (תהלים פג) 'כי הנה אויביך יהמיון'. ומה היא ההמיה? 'על עמך יערימו סוד' ועל זה קורא אותם אויביו של מקום".
מקורו של רש"י בדברי חז"ל (ספרי, פרשת בהעלותיך, פסקא כו, וינוסו משנאיך מפניך): " וכי יש שונאים לפני מי שאמר והיה העולם? אלא מגיד הכתוב שכל מי ששונא את ישראל כמי ששונא את המקום. כיוצא בו אתה אומר 'וברוב גאונך תהרוס קמיך' וכי יש קמים לפני המקום? אלא מגיד הכתוב שכל מי שקם על ישראל כאילו קם על המקום. וכך הוא אומר (תהלים עד) 'אל תשכח קול צורריך, שְׁאוֹן קָמֶיךָ עולה תמיד'. מפני מה? (שם פג) 'כי הנה אויביך יהמיון, ומשנאיך נשאו ראש'. מפני מה? (שם) 'על עמך יערימו סוד'.
אנו נציגים של הקב"ה. כמו שהצהיר ה' אודותינו "ואתם עֵדַי" (ישעיה מד, ח). אות כבוד הוא לנו!

אבל יש עוד לקח חשוב שעלינו ללמוד מיום השואה. אני נקראנו "העם העברי" ופירשו חז"ל: כל העולם מעבר אחד וישראל מהעבר השני. כל העולם משבח את החומריות, שקוע בנהנתנות, שוקדים על "חיי עונג" בעולם הזה. אבל באמת אנו "עם הספר", אנו צריכים לבסס את חיינו על הציות לחוקי התורה שמסר לנו הקב"ה. ולכן יש "שנאת עולם לעם עולם". פער עצום בינינו לבינם.

אני שואל שאלה: כיצד יבוסם ליהודי לדרוך רגליו על אדמה טמאה, במדינות העולם, אירופה ואסיה? שם נשחטו, נטבחו, נשדדו ואף עונו בעינויים קשים, מאות אלפים של אבותינו, בכל מדינה ומדינה. הרי קול דמי אחינו צועקים עדיין מבטן האדמה!

המנהג התמוה שעורכים "מצעד החיים" במחנות הריכוז שם ערכו ההשמדה, אין בזה חינוך לנוער שלנו להבדל מהאומות, להתרחק מתרבותם, להתרכז יותר בתרבות יהודית הקלאסית. אדרבה, הרבה מהנוער חושקים מצעד זה כיום טיול בארצות ניכר. הפסדנו עיקר הלימוד מיום השואה.

אם כנים אנחנו, עלינו לערוך מפנה. בימים אלו אנו חווים, כאשר רוסיה בעריצות נוראה עורכת טבח-עם במדינת אוקראינה, כאשר אלפי אזרחים חפים מפשע נהרגים, ומליונים גולים מארצם, וכל העולם "הניאור" רואה תפקידו בגינוי מילולי אבל אינו פעיל למנוע שחיתות זו, אינם תובעים את רוסיה בבית הדין הבינלאומי בהאג על פשעי-מלחמה, הרי מכאן עדות לאופיים של הגויים. המדות המהוללות שבה נחונו יהודים, "רחמנים ביישנים וגומלי חסדים" (יבמות עט,א) חסרות אצל רוב אומות העולם.

לכן עלינו להפנים מה בינינו לבינם. עלינו להודות להקב"ה עת שאנו מברכים בבוקר "שלא עשני גוי". עלינו להתחזק ביהדותנו. הרי בשביל זה הקב"ה חנן אותנו במדינה עצמאית, כדי שנוכל לחזור למקוריותנו, להיות "ממלכת כהנים וגוי קדוש".

צריכים לקחת מיום השואה לקח לבבי, לדעת ולהכיר מה אופיים של רוב אומות העולם, ועלינו לשמוח בנשמה טהורה בה עם ישראל מחונן. "אשרינו, מה טוב חלקנו ומה יפה ירושתנו". כמה טוב לנו שאנו יהודים!

לפני שנסיים אמסור לכם לקח גדול, מה שצריכים אנו לזכור למרות כל המאיימים באיומים נגד קיום עם ישראל. בימי חזקיה המלך פלש סנחריב האשורי עם

185,000 חיילים והגלה לעשרת השבטים. הקיף אז במצור את ירושלים, והיו בירושלים רק כ-2,000 חיילים, כעדות המקרא. אבל היהודים לא אמרו נואש ועמדו בגבורה במלחמה נגד האויב. היה שם יהודי בוגד, כמו שיש יהודים הבוגדים גם בימינו, והוא עבר לצד האויב, ושמו רבשקה. הוא נגש כמה פעמים ונצב מול חומות ירושלים הנצורה וניסה לפתות את היהודים שעלהחומה להכנע לפני סנחריב, ולהסכים לגלות מארצנו. הוא הזכיר נצחונותיו של סנחריב בעבר. כלומר הוא השתמש במלחמה פסיכולוגית, ודיבר עברית כדי שכל השומעים הנצבים על חומות ירושלים יבינו דברי בלע שלו. אבל אחר כך מסופר (ילקוט שמעוני, מלכים-ב סוף רמז רמ"א) כי בליל פסח "הציץ רבשקה על החומה ושמע שהיו קוראים את ההלל" [=זה אירע בליל פסח, כמבואר בשמות רבה (יח, ה) והיהודים האוכלים קרבן פסח היו שרים את ההלל [כמבואר בערכין י ע"ב שאת ההלל בליל פסח יש לשיר, ולא רק לדקלם]. "חזר רבשקה לסנחריב [בהיותו מזועזע] ואמר 'חזור לאחוריך, כי ניסים נעשים להם בזה הלילה'". כלומר למרות היותו מוֹסֵר ומושחת, הוא ידע מחינוך ילדותו כי היהודים המאמינים "גואלם חזק הוא" (משלי כג, יא). וכמאמר הפסוק "גם כי אלך בגיא צלמות, לא אירא רע כי אתה עמדי!" (תהלים כג, ד).

והנה בבוקר למחרת, מלאך השם היכה ב-185,000 איש של סנחריב וכולם פגרים מתים. כלומר בכח האמונה אנו נתגבר על כל שונאינו ואויבינו. "וְגַם נֵצַח יִשְׂרָאֵל לֹא יְשַׁקֵּר וְלֹא יִנָּחֵם, כִּי לֹא אָדָם הוּא לְהִנָּחֵם" (שמואל-א טו, כט). הגאולה שלנו מובטחת.